provincie limburg

Statencommissie voor
Cultuur en Samenleving

Cluster	CULT	**Behandeld**	A.M.M. Peeters
Ons kenmerk	2019/4415	**Telefoon**	-
Uw kenmerk	-	**Maastricht**	22 januari 2019
Bijlage(n)	1	**Verzonden**	**22 januari 2019**

Onderwerp
Mededeling portefeuillehouder inzake streektaal

Geachte commissie,

“Het Limburgs is volwassen geworden en daar hoort een volwassen taalpolitiek bij!”. Het Limburgs kenmerkt zich in haar eenheid door diversiteit. Elk gebied, stad of dorp kent haar variatie op de Limburgse taal. Dit geeft het grote lokale karakter van het Limburgs weer. Onderzoek toont aan dat tweetaligheid positief is, voor onder andere de taalontwikkeling bij kinderen. Ook is de algemene houding ten aanzien van het gebruik van de Limburgse taal veranderd. Dit is de kern van de reactie van Veldeke op de kadernota *’n Laeve lank Limburgs*. De kadernota hebben wij op 17 juli 2018 met u gedeeld via een mededeling portefeuillehouder (2018/47568). Wij hebben, zoals in juli gemeld, van alle streektaalorganisaties een verdiepende reactie gekregen op hun kadernota. De reactie van Veldeke onderstrepen wij. De verdiepende reacties van andere betrokken organisaties op de kadernota, zoals Stiechting Limbörgse Academie, roepen ook op tot deze “volwassenheid”. Vooropgesteld vinden wij dat Limburgs een vrije keuze blijft. Echter vraagt de erkenning van het Limburgs, binnen het Europees Handvest voor regionale talen en talen van minderheden van de Raad van Europa, ook dat gewerkt wordt aan instandhouding van het Limburgs als regionale taal. In de kadernota van het streektaalveld kunnen wij lezen dat dit nodig is, ondanks dat het Limburgs er goed voor staat. De kadernota, de verdiepende reacties van de streektaalorganisaties, maar ook de vele vrijwilligers, cultuurmakers en inwoners die zich met de Limburgse taal bezighouden vormen een goede basis hiervoor. In het beleidskader *Toekomst voor erfgoed!* hebben wij eerder de kaders vastgelegd voor het provinciale streektaalbeleid.

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Het streektaalveld vindt verdere professionalisering nodig
Wij zijn het met het provinciaal bestuur Veldeke eens dat alleen maar met lof gesproken kan worden over de vele vrijwilligers, die zich elke dag inzetten voor de Limburgse taal. Zonder hun inzet en toewijding was het Limburgs misschien niet eens volwassen geworden. Toch vraagt het werken met en aan de Limburgse taal steeds meer van deze vrijwilligers. Er is behoefte aan professionalisering. Hier zijn organisaties als Veldeke en de Raod veur 't Limburgs zelf mee aan de slag. Echter hoort bij een volwassen taalpolitiek ook een volwassen gremium. Veldeke geeft ons inziens een duidelijke analyse van het streektaalveld. Veldeke constateert namelijk in de huidige structuur (het Taal- en Letterenplatform (TaLeP)) dat de afzonderlijke streektaalorganisaties "noch in core business noch in uitvoeringscapaciteit gelijkwaardig" zijn. Een professioneler gremium moet zorgen voor goede randvoorwaarden voor een volwassen taalpolitiek in Limburg. Dit zorgt voor één "gecoördineerde aanpak en professionele facilitering van een te voeren streektaalbeleid". Voor dat gremium noemt Veldeke een aantal goede en belangrijke randvoorwaarden:

1. Het gremium moet de onbetwiste autoriteit zijn op het brede terrein van het Limburgs;
2. Het moet door zijn samenstelling over het gewenste draagvlak beschikken;
3. Het moet over de expertise en menskracht beschikken om het Limburgs als taalpolitieke factor een onderscheidende plaats te geven in de bepaling van de culturele identiteit van Limburg.

Een autoriteit op het gebied van de Limburgse taal
Een gremium of een autoriteit, zoals Stiechting Limbörgse Academie het noemt, moet zorgen dat (streek)taalkundige randvoorwaarden worden geschapen voor een volwassen taalbeleid. Deze autoriteit kan daarbij onderzoek verrichten naar en adviseren over het gebruik van onze Limburgse (streek)taal aan bijvoorbeeld lokale overheden of het onderwijs. Een autoriteit moet leiden tot meer samenwerking en slagkracht binnen het streektaalveld. Daarnaast zou in een autoriteit toegewerkt moeten worden naar meer afstemming en complementariteit van aanwezige expertise in het streektaalveld. Meer afstemming en complementariteit binnen het streektaalveld vertaalt zich ook naar de te leveren output. Wij hebben daarom aan het Huis voor de Kunsten gevraagd om voor 1 juni 2019 vanuit hun consulentschap in te zetten op de rol en verhoudingen van de streektaalorganisaties tot elkaar. Ook hebben wij het Huis gevraagd het werkplan te actualiseren op het gebied van streektaal en daarbij hun rol en taken te beschrijven in relatie tot de streektaalorganisaties, de Limburgse samenleving, lokale partners en het onderwijs.

In het verlengde hiervan moeten wij de verbinding met Belgisch-Limburg niet vergeten. De Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde (VLDN) is de enige organisatie, die in beide Limburgen actief is. We willen voor dit grensoverschrijdende karakter de VLDN voor de komende twee jaar €1.500,00 subsidie per jaar verlenen.

In een autoriteit zien wij dat de aanwezige expertise, krachten en talenten binnen het streektaalveld worden gebundeld. De vergelijking met de Nederlandse Taalunie laat zich hier maken. Voor de Limburgse taal zou gesproken kunnen worden van een "Limburgse taalunie". De taken van deze autoriteit zijn: a) het verrichten van onderzoeken, b) het adviseren over het gebruik van streektaal, c) het ontwikkelen van (les)materiaal. Deze taken zijn door het streektaalveld zelf benoemd. De adviserende en onderzoekende rol sluit nauw aan bij de aanwezige krachten en talenten binnen de streektaalorganisaties. Veel streektaalorganisaties putten daarbij uit hun expertise, reguliere taken en activiteiten.

Hiermee richt het merendeel van de organisaties zich op de meer traditionele kant van (streek)taalbeleid. De kadernota biedt verder weinig inzichten op de verbinding met het alledaagse leven, de rol van de Limburgse gemeenschap en de behoefte die daar leeft. Ook de rol en behoefte van het onderwijs is niet uitgewerkt. Dit zijn essentiële onderdelen van een toekomstbestendige streektaal, waarop door organisaties als Cubiss, Veldeke en Stiechting Limbörgse Academie wordt gewezen. De verbinding met de Limburgse gemeenschap, en daarmee lokale eigenheid, en de verbinding met het onderwijs is een belangrijke doorontwikkeling van het streektaalbeleid. Voor deze doorontwikkeling zijn aanbevelingen gedaan vanuit het Europees Handvest.

De verbinding met de Limburgse gemeenschap
Veldeke én vele lokale betrokken inwoners van onze provincie onderscheiden zich nu al in de verbinding met de Limburgse gemeenschap in de breedste zin des woords. Heemkundeverenigingen, cultuurmakers in muziek of theater, en de volkscultuur zorgen voor belangrijke lokale initiatieven die de Limburgse taal levend houden. Een autoriteit voor het Limburgs zal meer in verbinding moeten gaan staan met deze lokale diversiteit en rijkdom. Er gebeuren veel mooie dingen in onze provincie, die allemaal bijdragen aan de Limburgse taal. We delen de bezorgdheid van de commissie literatuurgeschiedenis LGOG overigens niet dat een actieve promotie van het Limburgs zou kunnen leiden tot uitsluiting van niet-Limburgs sprekenden. Integendeel, veel lokale initiatieven leren ons het inclusieve karakter van het Limburgs. Zo leren vluchtelingen op dit moment op hun eigen verzoek de Limburgse taal op een basisschool in Roermond.

De verbinding met de Limburgse gemeenschap is daarom ook een belangrijk onderdeel van de opdracht aan het Huis voor de Kunsten en het streektaalveld in de verdere professionalisering. Met deze opdracht geven wij ook invulling aan de opmerkingen van Cubiss. Cubiss constateert namelijk, net als Veldeke, dat “er een professionaliseringslag nodig is om van overlegorgaan (TaLeP) door te groeien naar een actieve speler in de Limburgse maatschappij”. Wij delen de opvatting van Cubiss dat samenwerking en verbinding met lokale partners en initiatieven belangrijk is voor een succesvol streektaalbeleid. Hierin spelen bibliotheken en literatuurorganisaties een belangrijke rol. De noodzaak tot deze maatschappelijke relevantie wordt overigens ook door zowel de Raod veur ’t Limburgs als de Universiteit Maastricht onderstreept. De verbinding met de Limburgse samenleving moet zorgen voor een meer ‘bottom-up’ aanpak. De lokale rijkdom, inclusiviteit en eigenheid worden daarmee versterkt.

De verbinding met het onderwijs
Vanuit samenwerking en aansluiting bij lokale initiatieven is veel mogelijk ter bevordering van de Limburgse taal. Een belangrijke partner in de Limburgse samenleving is het onderwijs. Ook in het Europees Handvest heeft het onderwijs een belangrijke positie. Zoals u weet gaan wij een project van Stichting Spelenderwijs ondersteunen. Op een aantal kinderdagverblijven van stichting Spelenderwijs wordt in 2019 een proef gedaan om Limburgs spreken met peuters te bevorderen. Deze proef borduurt voort op onderzoek van mevrouw Cornips en de Universiteit Maastricht. Stichting Spelenderwijs werkt op dit moment aan een projectplan.

Stiechting Limbörgse Academie benadrukt in haar advies het belang van Limburgs als voertaal en schoolvak in het onderwijs. Dit is een aanbeveling vanuit het Handvest en van experts van UNESCO. Wanneer het Limburgs alleen in de context van het gezin geleerd wordt, is de positie van het Limburgs "kwetsbaar", zo oordeelt UNESCO. De beperkingen vanuit de onderwijswet dragen niet bij aan ruimte voor het Limburgs binnen het onderwijs. Een wettelijke verplichting en financiering vanuit de Rijksoverheid ter stimulering van het gebruik van Limburgs als regionale taal binnen het onderwijs is volgens de Stiechting nodig om ruimte te creëren binnen het onderwijs. Dit zijn belangrijke maar ook ingrijpende adviezen.

Wij denken dat een eerste stap een convenant met het Rijk is, zoals onlangs voor het Nedersaksisch ondertekend is. In dit convenant wordt het Limburgs erkend als 'zelfstandig en volwaardig onderdeel van het Nederlandse taalsysteem'. Een erkenning genereert positieve aandacht voor het Limburgs, waarbij de samenwerking met het Ministerie wordt verstevigd. De samenwerking met het Ministerie kan helpend zijn voor de samenwerking met het onderwijs. De Raod veur 't Limburgs heeft positief geadviseerd over een dergelijk convenant. Dit advies nemen wij mee in de gesprekken met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Vanuit het Ministerie is ambtelijk reeds positief op dit voornemen gereageerd. De komende periode werken wij nauw samen met het Ministerie aan de zesde rapportage in het kader van het Handvest. Hiervoor wordt in februari / maart een zogenaamde Taaltafel georganiseerd door het Ministerie.

Geheel in lijn met uw motie 779 Kirkels, inzake vitaliteit van het Limburgs als schrijftaal, werkt de Stiechting aan het project *Limburgse Corpus Dictionair*. In deze digitale infrastructuur komen verschillende taalproducten samen, zoals een online Digitale Bibliotheek van het Limburgs. Bij het *Dictionair* ligt de nadruk op versterking van de functie van het Limburgs als algemeen en dagelijks communicatiemiddel in digitale en sociale media. Hiermee wordt het "geschreven Limburgs op eenvoudige manier bruikbaar voor alle Limburgers die zich het Limburgs machtig achten". Wij vinden dit een mooi project en denken dat dit kan bijdragen aan een grotere toegankelijkheid en toepasbaarheid van het Limburgs. Wij bekijken hoe we dit kunnen faciliteren. In het algemeen vinden wij het van belang dat meer aangesloten gaat worden bij lokale en regionale initiatieven, vragen en behoeften.

Hoe gaan wij verder?
Het streektaalveld heeft hun visie op het streektaalbeleid opgeleverd met de kadernota *'n Laeve lank* Limburgs. Met de verdiepende reacties zijn duidelijke aanvullingen gemaakt. Wij richten ons nu op de volgende acties:

- de komende periode staat in het teken van een professionaliseringsslag. Het Huis voor de Kunsten gaat het werkplan actualiseren op het gebied van streektaal en beschrijft daarbij hun rol en taken in relatie tot de streektaalorganisaties, de Limburgse samenleving, lokale partners en het onderwijs. Het Huis, vanuit hun consulentschap, zet tevens in op de rol en verhoudingen van de streektaalorganisaties tot elkaar;
- met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties gaan wij de komende tijd in gesprek om toe te werken naar een convenant voor het Limburgs als regionaal erkende taal. Uiteraard in goede afstemming met het streektaalveld. Een eerste gesprek staat voor januari gepland;

- in februari / maart werken wij samen met het Ministerie aan een zogenaamde taaltafel voor het Limburgs. Uiterlijk 1 juli 2019 moet de Nederlandse overheid de zesde rapportage aanleveren in het kader van het Handvest aan de Raad van Europa. De taaltafel is een consultatieronde met het streektaalveld ten behoeve van deze rapportage. Hieruit zullen aanbevelingen en verplichtingen volgen die richtinggevend zijn voor het streektaalbeleid in Limburg;
- samen met het streektaalveld stellen wij een meerjarig uitvoeringsprogramma op. Hierin worden de aanbevelingen en acties uitgerold, die voortkomen uit het Handvest en het convenant.
  Deze aanbevelingen en acties worden samen met het streektaalveld opgepakt.

De resultaten van deze acties moeten tot een verdere versterking en professionalisering van het streektaalveld en het Limburgs leiden. In tussentijd blijven wij initiatieven mede mogelijk maken, die zich richten op de versterking van onze Limburgse Taal. De subsidie aan Festival Sjiek op 27 januari is hier een voorbeeld van. Wij nodigen u van harte uit hier een bezoek aan te brengen.

Gedeputeerde Staten van Limburg
Namens dezen,

G.P.J. Koopmans
Portefeuillehouder Cultuur

Stiechting Limbörgse Academie
LIMBURGISH ACADEMY FOUNDATION

Limburgse Corpus Dictionair

Reactie op de kadernota

'n Laeve lank Limburgs

augustus 2018

Dr. Yuri Michielsen-Tallman, MA, LL.M (Harvard)

Met medewerking van

Dr. Coen van Laer
Dr. Jean Robert Opgenort

Inhoudsopgave

1. Wat vindt u/uw organisatie van de kadernota *'n Laeve lank Limburgs*? 2
1.1 Visie op het gebruik en de rol van het Limburgs in de samenleving 2
1.2 Visie op de rol van de overheid met betrekking tot het Limburgs 3
1.3 Doelstellingen op langere termijn voor het Limburgs 4
1.4 Actielijnen 5
1.4.a Actielijn 2 Taaloverdracht 5
1.4.b Actielijn 3 Taalinfrastructuur 7

2. Wat gaat u/uw organisatie doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)? 7

3. Wat gaat u/uw organisatie doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)? 8

4. Wat heeft u/uw organisatie nodig om door u/uw organisatie en samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)? 10

5. Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur 't Limburgs? 10

Appendix 1: Voorstellen visienota Limburgse taal en Limburgstalige cultuur 11
Endnotes 14

1. Wat vindt u/uw organisatie van de kadernota *'n Laeve lank Limburgs*?

1.1 Visie op het gebruik en de rol van het Limburgs in de samenleving

Samengevat antwoord: In de kadernota worden het gebruik en de rol van het Limburgs op een traditionele manier beschreven, vooral als identiteitsdrager van de Limburgse cultuur. Wij ondersteunen die visie, maar zien de gebruiksfunctie van het Limburgs breder. Het Limburgs functioneert ook als een algemeen, dagelijks communicatiemiddel én als een onder het Handvest erkende regionale taal. Vanuit die bredere gebruiksfunctie en haar status als regionale taal menen wij dat de gewenste positie van het Limburgs in de samenleving en in verhouding tot het Nederlands in de kadernota expliciet geformuleerd zouden moeten worden. Dit om duidelijke doelstellingen en actiepunten te formuleren voor een Limburgs taalbeleid.

In *'n Laeve lank Limburgs* wordt de visie op het gebruik van het Limburgs in de samenleving op een traditionele manier beschreven. Limburgs wordt vooral verbonden met typisch Limburgse volkscultuur, zoals het OLS, carnaval en popmuziek.[1] Dat geldt ook voor theater, gedichten en proza in het Limburgs. Al het Limburgstalige wordt als volkscultuur aangemerkt en het Limburgs, impliciet, als volkstaal.[2] Met deze visie lijkt het Limburgs vooral een functie als identiteitsdrager van typisch Limburgse cultuuruitingen toegekend te worden.

Wij ondersteunen het argument dat het Limburgs identiteitsdrager van de Limburgse cultuur is. Daarnaast heeft het Limburgs volgens ons een veel bredere functie. Het is een belangrijk dagelijks communicatiemiddel voor naar schatting tussen de een en anderhalf miljoen Limburgers in beide Limburgen.[3] Daarmee heeft het Limburgs evenveel moedertaalsprekers als Baskisch, Fries en Iers bij elkaar. In gesproken én geschreven vorm wordt Limburgs gebruikt in een heel scala van domeinen, zoals onder andere radio en TV, sociale media[4], literatuur, muziek, het theater en vooral als communicatiemiddel van mensen onder elkaar in het alledaagse leven[5]. De kadernota laat dit buiten beschouwing. Bestaande initiatieven die buiten de traditionele visie van de kadernota vallen en gericht zijn op het Limburgs als algemeen communicatiemiddel worden ook niet vermeld.[6]

'n Laeve lank Limburgs is verder onduidelijk over de gewenste positie van het Limburgs in de samenleving en in verhouding tot het Nederlands. Met de begrippen dialect, streektaal en regionale taal worden voor het Limburgs verschillende visies door elkaar gebruikt. Taalkundig bestaat er geen verschil tussen deze begrippen. Maar op basis van hun geschiedenis, socio-linguïstieke achtergrond en juridische context worden met deze begrippen verschillende zienswijzen uitgedrukt.

Volgens Van Dale zijn 'dialect' en 'streektaal' hetzelfde. Historisch gezien en vanuit een socio-linguïstieke achtergrond wordt hen vaak een beperkte gebruiksfunctie toegekend, ondergeschikt aan de standaardtaal.[7] 'Streektaal' is overigens een nog altijd in zwang

zijnde, foutieve vertaling uit 1993[8] van het begrip *regional language* in het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden. In 1998 is deze ongelukkige fout gecorrigeerd naar 'regionale taal'.[9] In een juridische context is dit een onderscheid met belangrijke consequenties, zoals beneden onder 'Actielijn 2 Taaloverdracht' wordt uitgelegd.

Het Limburgs is sinds 1997 juridisch en politiek gezien erekend als regionale taal onder het Handvest. Volgens het Handvest is een regionale taal geen dialect (of streektaal), zeker niet van de officiële taal van een Staat.[10] Een regionale taal is een op zich staand, algemeen communicatiemiddel voor gebruik naast de standaardtaal in de verschillende sferen van het privéleven en het openbare leven.[11] Bij deze visie gaat het vooral erom de regionale taal als algemeen communicatiemiddel te versterken.[12] Dit om de regionale taal uit de traditioneel ongunstige positie te halen waarin ze vanuit het verleden terecht is gekomen en ze daarmee te kunnen behouden en verder te ontwikkelen.[13]

1.2 Visie op de rol van de overheid met betrekking tot het Limburgs

Samengevat antwoord: Vanwege de historische rol van de overheid met betrekking tot taalbeleid én op grond van het Handvest is een leidende rol van de nationale en provinciale overheden geboden. Medewerking van de nationale overheid is noodzakelijk om een wettelijk kader te scheppen om een effectief provinciaal taalbeleid voor het Limburgs mogelijk te maken.

'n Laeve lank Limburgs ziet de rol van de provincie met betrekking tot taalbeleid de komende paar jaren als 'faciliterend, regisserend en controlerend'[14]. Deze actievere rol van de provincie is naar onze mening gewenst. Ook het Handvest voorziet in een leidende rol van de overheid om het Limburgs als regionale taal te ondersteunen.[15]

'n Laeve lank Limburgs benoemt expliciet de rol van de provinciale overheid voor het Limburgse taalbeleid. De rol van de nationale overheid wordt echter onbesproken gelaten. Daarbij heeft de nationale overheid sinds de 19de eeuw een exclusief wetgevende competentie voor taalbeleid aan zich getrokken. Met regelgeving en financiering is hierdoor een sterke positie voor het Nederlands geschapen, onder uitsluiting van andere talen.[16] Het wettelijke kader van de nationale overheid is van invloed op de mogelijkheden die de provincie heeft om taalbeleid te voeren. De provinciale overheid heeft geen eigen (wettelijke) competentie voor taalbeleid en is hierdoor op veel punten afhankelijk van de nationale overheid. Voor veel taalbeleid is aanpassing van bestaande wetgeving noodzakelijk. Dit wordt onder punt 1d. (bij het beleid geformuleerd in de actielijnen) verder besproken.

Vanaf het begin in 1997 heeft de nationale overheid de verantwoordelijkheid voor de implementatie van het Handvest alleen aan de provincie overgelaten. De nationale overheid, als verdragspartij bij het Handvest, is echter op grond van nationaal en internationaal recht gehouden de beleidsverplichtingen uit het Handvest te

implementeren. Dit is ook het standpunt van de Raad van Europa, toezichthouder bij de naleving van het Handvest.[17]

Als argumenten voor haar weigering haar verdragsverplichtingen onder het Handvest na te komen geeft de nationale overheid navolgende redenen: de provincie kan beter rekening houden met de lokale omstandigheden én erkenning heeft op nadrukkelijk verzoek van de provincie plaatsgevonden, waardoor deze voor uitvoering van de verplichtingen verantwoordelijk is.[18] Dit zijn oneigenlijke argumenten, zoals een vergelijking met het Fries laat zien. De nationale overheid komt haar verplichtingen voor het Fries onder het Handvest wel na en bepaalt, samen met de provincie Fryslân, beleid voor de lokale omstandigheden in die provincie. Verder is het Fries ook op verzoek van de Friezen vanaf de jaren 1950 steeds meer onder nationaal recht erkend. De erkenning van het Fries onder het Handvest is een direct uitvloeisel van dat Friese verzoek tot erkenning onder nationaal recht[19]. Om deze redenen kan Limburg niet alleen voor de uitvoering van de verplichtingen onder het Handvest verantwoordelijk worden gehouden.

1.3 Doelstellingen op langere termijn voor het Limburgs

Samengevat antwoord: Volgens adviezen van UNESCO en bepalingen uit het Handvest is voor het versterken van een taal beleid nodig voor het gebruik van die taal in domeinen als onderwijs, media en werkplek. De kadernota noemt een beperkt aantal domeinen voor het Limburgs in sommige actielijnen. Het verdient echter aanbeveling die domeinen expliciet te formulieren en het beleid daarop af te stemmen. Wij menen dat het expliciet formuleren van bestaande en gewenste domeinen waarin het Limburgs gebruikt wordt of zou moeten worden gebruikt heldere uitgangspunten voor een krachtiger en veelomvattender taalbeleid zal opleveren.

De kadernota heeft als doel de '...verankering en versterking van de positie van het Limburgs in de samenleving...'[20] om over 10 jaar nog evenveel sprekers van het Limburgs te hebben als nu.[21] Wij onderstrepen deze doelstelling. Versterking van een taal is echter niet alleen gekoppeld aan het behoud van het aantal sprekers, maar daarnaast aan versterking van haar gebruik in verschillende domeinen.[22] Gebruiksmogelijkheden in zoveel mogelijk situaties zorgen ervoor dat een taal voor sprekers functioneel en waardevol blijft. De positie van een taal is anders zwak.

Het Handvest is erop gericht regionale talen die veel sprekers hebben verloren te steunen door ze in veel domeinen versterking te geven.[23] UNESCO geeft houvast in welke domeinen ondersteunend taalbeleid te formuleren.[24] Het Handvest geeft de domeinen aan waarvoor de overheid verplichtingen is aangegaan.[25] Als belangrijke domeinen bij beiden worden onderwijs in de regionale taal genoemd en de academische studie van en onderzoek naar de taal. Andere belangrijke domeinen zijn onder meer werksituaties, televisie, internet en digitale media. Enkele van deze domeinen worden opgepakt in de actielijnen, maar geen worden er expliciet als doelstelling geformuleerd.

1.4 Actielijnen

De kadernota zet in op drie actielijnen: taalpromotie, taaloverdracht en taalinfrastructuur. Taalpromotie lijkt ons een waardevol beleidspunt en wij hebben hierbij geen aanvullingen. Voor de andere twee actielijnen zouden wij wat aanvullende punten willen opperen.

1.4.a Actielijn 2 Taaloverdracht

Samengevat antwoord: Voor een systematisch en effectief beleid voor Limburgs op scholen is een wettelijke grondslag noodzakelijk. Problematisch is dat onder bestaande wetgeving Limburgs in het onderwijs ook niet (meer) mogelijk is. Door de erkenning als 'regionale taal' is het Limburgs *juridisch gezien* geen 'streektaal' meer. Hierdoor is bestaande wetgeving voor streektalen niet meer op het Limburgs van toepassing. Om een beleid voor het Limburgs op scholen te realiseren is daarom een nieuwe wettelijke basis nodig. Deze nieuwe wetgeving kan alleen in overleg en samenwerking met de nationale overheid ingevoerd worden. Het is twijfelachtig of scholen in Limburg op basis van vrijwilligheid een Limburgs taalbeleid zullen implementeren, vooral wanneer bestaande wetgeving Limburgs in het onderwijs niet toelaat.

In *'n Laeve lank Limburgs* wordt voorgesteld om samen met educatieve organisaties ervoor te zorgen dat het Limburgs een plaats in het gaat onderwijs krijgen.[26] Het gebruik als instructietaal in de voorschoolse opvang wordt expliciet als punt genoemd.[27] Het is onduidelijk of andere initiatieven worden overwogen.

Om in overeenstemming met de beleidsverplichtingen van het Handvest te zijn en de positie van de regionale taal daadwerkelijk te versterken, beveelt de Raad van Europa aan het Limburgs als voertaal en regulier schoolvak in het primaire en secundaire onderwijs toe te laten.[28] Dat is op grond van het Handvest ook geboden.[29] UNESCO legt dezelfde nadruk als het Handvest op onderwijs om de taal te behouden.[30] Bevindingen van de experts van deze VN organisatie onderstrepen de noodzaak om het Limburgs in het onderwijs toe te laten voor het behoud van de taal. UNESCO beoordeelde al meer dan vijf jaar geleden dat de positie van het Limburgs '*vulnerable*' is. [31] Die inschatting wordt gemaakt wanneer taaloverdracht alleen binnen het gezin en niet in het onderwijs plaatsvindt.

Zoals hierboven vermeld is taalbeleid een exclusieve competentie van de nationale overheid. Taal in het onderwijs kan alleen via wetgeving en AMvB geregeld worden. De nationale overheid weigert echter medewerking om de onderwijsverplichtingen uit het Handvest te implementeren.[32]

Het eerste argument van de nationale overheid is dat bestaande wetgeving onderwijs in een streektaal al toelaat. Voor de voorschoolse opvang, "… waar naast de Nederlandse taal, de Friese taal of een streektaal in levend gebruik is, kan de Friese taal of de streektaal mede als voertaal worden gebruikt."[33] Artikel 9(13) Wet op het primair onderwijs staat toe onderwijs te geven "in de Friese taal of een streektaal in levend gebruik". De Wet op het voortgezet onderwijs geeft deze mogelijkheid niet.[34] Onder

'streektaal' wordt door de nationale overheid dan kennelijk ook het Limburgs begrepen. Dit roept wat praktische en juridische bezwaren op.

Deze bepalingen, die het gebruik van een 'streektaal' alleen maar toelaten (en niet voorschrijven), zijn nooit doeltreffend geweest. Dat blijkt wel uit het feit dat in de Wet op het primair onderwijs een extra bepaling, namelijk artikel 9(4), voorschrijft om in Fryslân Fries als voertaal op scholen te gebruiken. Deze extra bepaling voor het Fries laat zien dat artikel 9(13) praktisch ontoereikend is. Zonder specifieke wettelijke verplichting (én financiering) is het schier onmogelijk om leerkrachten toe te rusten en middelen vrij te maken om een regionale taal op school te gebruiken.

Belangrijker nog is dat het Limburgs, vanwege zijn erkenning onder het Handvest, geen 'streektaal' meer is (zie ook paragraaf 1.1). Juridisch gezien is de correcte benaming sinds 1997 'regionale taal'. De wettelijke bepalingen betreffende een 'streektaal' zijn hierdoor niet meer op het Limburgs van toepassing. Bestaande wetgeving voor streektalen kan daarom niet meer als wettelijke basis voor het Limburgs in het onderwijs gebruikt worden.

Het Handvest verbiedt echter dat bestaande, nationale rechten door de erkenning als 'regionale taal' worden aangetast.[35] Een bestaand recht dat een regionale taal vóór erkenning onder het Handvest had kan door die erkenning niet worden weggenomen. Met andere woorden, toen het Limburgs juridisch nog als 'streektaal' werd aangemerkt, had het bepaalde rechten voor gebruik in het onderwijs. Nu het Limburgs juridisch gezien een 'regionale taal' is, kan de nationale overheid die rechten niet ongedaan maken. Omdat het Limburgs als regionale taal echter niet meer onder de bestaande wetgeving kan vallen zal de nationale overheid nieuwe wetgeving moeten maken voor het Limburgs in het onderwijs.

De nationale overheid argumenteert verder dat een regionale taal als regulier vak niet mogelijk is, omdat dit niet strookt met vigerend onderwijsbeleid. Dit argument is niet steekhoudend. Voor het Fries, ook een regionale taal, is de onderwijswetgeving sinds de jaren 1950 wel vaker aangepast kunnen worden. De provincie Fryslân is vanaf die tijd bijna onophoudelijk in overleg met de nationale overheid gegaan. Dat is vanaf de jaren 1980 geformaliseerd in overlegronden, die in 1989 uitgemond zijn in de eerste 'Bestuursafspraak Friese Taal en Cultuur'. Zo'n overlegstructuur was nodig om wetgeving aan te passen en onder andere Fries in het onderwijs effectief mogelijk te maken.

Of het Limburgs systematisch en effectief, in welke vorm dan ook, in het onderwijs ingevoerd kan worden op basis van vrijwilligheid, is twijfelachtig. Officiëel bestaat er geen wettelijke basis meer voor, zoals hierboven uitgelegd. Bestaande wetgeving laat Limburgs op scholen niet toe. Verder zijn er in 2006 al lesboeken geproduceerd voor attitudevorming over het Limburgs in het primaire onderwijs (*Dien Taal*) en voor het secundaire onderwijs (*Wiejer in dien Taal*). Scholen kunnen zelf besluiten deze lespakketten te gebruiken in het onderwijs. Voor zover ons bekend is, hebben Limburgse scholen daarvoor niet systematisch lestijd vrijgemaakt. Of scholen op basis van vrijwilligheid taalbeleid voor het Limburgs gaan uitvoeren lijkt ons daarom twijfelachtig.

1.4.b Actielijn 3 Taalinfrastructuur

Samengevat antwoord: De kadernota zet voor de versterking van het Limburgs in op een goed uitgebouwde digitale infrastructuur. Wij ondersteunen dit beleid. Als Stichting Limbörgse Academie hebben wij het initiatief hiertoe genomen en zijn het afgelopen jaar hierover met de *Raod veur 't Limburgs* en belangenorganisaties in gesprek gegaan.

Door het ontwikkelen van taalproducten kan Limburgers hulpmiddelen voor het digitale domein worden aangereikt die het Limburgs versterken, omdat ze het gebruik ervan vergemakkelijken. Hoe wij denken uitvoering te geven aan ons initiatief en dit beleidspunt leggen wij verder hier beneden uit onder punt 2.

2. Wat gaat u/uw organisatie doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)?

Samengevat antwoord: Voor de uitvoering van het opzetten van een digitale taalinfrastructuur zoals genoemd in de kadernota werkt de Stichting Limbörgse Academie aan digitale taalproducten voor het Limburgs. In samenwerking met Microsoft hebben wij een Limburgs taalmodel voor mobiele applicaties ontwikkeld. Met het *Limburgse Corpus Dictionair* project werken wij aan verschillende digitale taalproducten, die verder dienen als basis voor verdere digitale toepassingen voor het het Limburgs. Wij leggen hier de nadruk op de versterking van de functie van het Limburgs als algemeen en dagelijks communicatiemiddel, in dit geval in de digitale en sociale media.

In samenwerking met Microsoft hebben wij een taalmodel ontwikkeld om te teksten via SMS, WhatsApp, Facebook, enzovoorts in de verschillende dialecten van het Limburgs. Het Limburgs is hiervoor sinds augustus 2017, net als veel andere talen, beschikbaar bij het toetsenbord van Microsoft Swiftkey voor iOS en Android mobiele applicaties. Wij verwijzen u hiervoor naar de Microsoft Swiftkey app en enkele berichten in de pers van het afgelopen jaar.[36]

Wij werken ook sinds twee jaar aan het *Limburgs Corpus Dictionair* project. Hierbij ontwikkelen we verschillenden digitale taalproducten voor het Limburgs. Meer nog dan het Fries wordt het Limburgs immers in sociale media gebruikt.[37] Digitale taalproducten ondersteunen het behoud en de verdere ontwikkeling van het Limburgs en de Limburgse cultuur, in overeenstemming met doelstellingen van oonder andere provinciaal taalbeleid, Veldeke en de *Raod veur 't Limburgs*.

Een digitale infrastructuur zoals ontwikkeld met dit project verschaft de benodigde digitale basis om verdere belangrijke taalproducten te kunnen ontwikkelen, zoals

spellingcheckers, vertaalprogramma's zoals Google translate, taalcursussen, spraakherkenningstoepassingen, CALL systemen voor het leren van Limburgs, enzovoorts. Veel van deze digitale applicaties zijn al mogelijk voor het Fries en voor het Nedersaksisch wordt hieraan gewerkt aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Na toestemming van auteursrechthebbenden worden Limburgstalige teksten gedigitaliseerd en toegevoegd aan het Limburgse Corpus, een digitale verzameling van die teksten.[38] Als eerste taalproduct wordt in de nabije toekomst een online Digitale Bibliotheek van het Limburgs gemaakt waardoor deze teksten voor een algemeen publiek toegankelijk worden. Wij zijn van mening dat dit niet alleen de beschikbaarheid van Limburgstalige teksten vergroot, maar vooral, in overeenstemming met de doelstellingen van de kadernota, ook de zichtbaarheid van en waardering voor de regionale taal. De digitale teksten van het Limburgse Corpus worden verder met de nieuwste software geanalyseerd. Dit is tegenwoordig voor wetenschappelijk taalonderzoek onmisbaar. Van de analyseresultaten wordt een online, gebruiksvriendelijk Limburgs woordenboek gemaakt met alle spellingvariatie.[39] Woordenboeken vergroten de zichtbaarheid van en waardering voor een taal. De digitale beschikbaarheid vergemakkelijkt het gebruik, waarmee de positie van de taal versterkt wordt.

Het werk voor onze organisatie wordt gedaan door een internationaal team van vrijwilligers, die als academicus en/of betrokkene met het Limburgs bezig zijn. Zij hebben vaak jarenlang substantiële bijdrages aan dit project geleverd. Dit team bestaat uit de volgende medewerkers:

Projectleider: Dr. mr Yuri Michielsen-Tallman, MA, LL.M (Harvard) (Voorzitter Stichting Limbörgse Academie)

Software team: Dr. Ligeia Lugli (Linguist, Mangalam Research Berkeley, King's College London), Dr. Jean Robert Opgenort (Linguist, software specialist), Michael Anthony Schuler, BA (Harvard) (Linguist, non-affiliated, currently Google)

Juridisch team: Dr. Coen van Laer (unaffiliated, currently Maastricht University)

Sociaal media team: Gino Morillo-Morales, MA (research-assistant, Universität Münster).

3. Wat gaat u/uw organisatie doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)?

Samengevat antwoord: Het *Limburgse Corpus Dictionair* project wordt ontwikkeld in samenwerking met verschillende partners, internationaal, nationaal en regionaal. Vrijwillig geven zij actieve en substantiële bijdrages en/of advies voor ons project. Dit zijn partners die bij academische instituten en grote IT bedrijven werkzaam zijn. Verder zijn wij sinds april 2018 ook in gesprek en hebben afspraken gemaakt met partners die regionaal bij het Limburgs betrokken zijn.

Als kleine organisatie met een gering budget en gerund door vrijwilligers zijn wij helaas niet toegerust om mee te helpen alle punten van de kadernota tot uitvoering te brengen. Ons bestaande digitaliseringsproject is qua omvang een project dat normaalgesproken door universitaire instellingen met een groot budget wordt ondernomen. Hierdoor missen wij bandbreedte om nog andere taken te uit te voeren. Toch denken wij, onder de huidige omstandigheden, samen met onze partners een bijdrage te kunnen leveren aan de uitvoering van veel punten genoemd in de kadernota. Wij verbinden met ons project organisaties en betrokkenen, binnen én buiten het Limburgse. Deze verbinding is noodzakelijk om samen aan het project uitvoering te kunnen geven en taalproducten te ontwikkelen die de positie van het Limburgs in de digitale media versterken.

Voor de ontwikkeling van het Limburgse Corpus is de Radboud Universiteit Nijmegen, met name Dr. Henk van den Heuvel en Prof. Roeland van Hout, partner in het werven van fondsen en (afhankelijk daarvan) de mede-ontwikkelaar van het Limburgse Corpus. Van de Rijksuniversiteit Groningen is Prof. Goffe Jensma geïnteresseerde partner om gezamenlijk subsidieaanvragen te doen voor overlappende projecten voor het Nedersaksisch en het Limburgs.

Academici die advies, hulp en/of materialen voor het *Limburgs Corpus Dictionair* project geven en hebben gegeven zijn: Ir. Daan Broeder (Meertens Instituut), Cathal Convery (Project Manager, Irish Dictionary at Foras na Gaeilge), Prof. Dr. Leonie Cornips (Meertens Instituut, Universiteit Maastricht), drs. Pieter Duijff (Fryke Akademy), Miquel-Àngel Sànchez Fèrriz (President of the Societat Catalana de Terminologia, Institut d'Estudis Catalans), Michael Rundell (Editor-in-Chief, Macmillan Dictionary), Margarida Sanjaume i Navarro (Assessora lingüística, Cap del Departament d'Assessorament Lingüístic, Institut d'Estudis Catalans), Prof. Dr. Nicoline van der Sijs (Meertens Instituut, Radboud Universiteit), Roger Weijenberg (hoofdredacteur Mestreechtertaol.nl, promovendus Radboud Universiteit).

Van navolgende regionale partners hebben wij vanaf april 2018 officiële steun voor ons project en toezeggingen voor hulp bij de uitvoering ervan: *Raod veur 't Limburgs*, Veldeke Limburg, *Veldeke Krink Mestreech*, *Veldeke Krink Remunj*, Peter Noten, artistiek leider van *'t Mestreech Volleks Tejater* en beheerder van een archief met scripts van meer dan 100 jaar Limburgstalig theater. Met de volgende partners zijn wij in onderhandeling: *Veldeke Krink Wieërt*, *Veldeke Krink Ech*, Heemkundevereniging Schimmert. Wanneer zich een mogelijkheid voordoet zullen wij met andere Veldeke kringen in gesprek gaan, ook in Belgisch Limburg.

De volgende (grotere) uitgevers hebben een contract ondertekend zodat door hen uitgegeven Limburgstalige werken voor de doeleinden van ons project gebruikt mogen worden: Veldeke Limburg, *Veldeke Krink Mestreech*, *Veldeke Krink Remunj*. Uitgeverij TIC heeft in 2016 mondeling toegezegd, maar contractuele afspraken moeten nog gemaakt worden. Met *Veldeke Krink Valkeberg* en *Veldeke Krink Ech* zijn wij in gesprek.

De volgende auteurs zijn sinds april 2018 benaderd en hebben een contract ondertekend dat hun geschreven werk voor de doeleinden van ons project gebruikt mogen worden: Flor Aarts (Maastricht), Frans Adriaens (Weert), Colla Bemelmans (Nuth), Ger Derks (Schimmert), Tiny Feij (Maastricht), Annelies Hermans (Swalmen), John Hertogh (Sittard), Theo Kees (Maaseik), Wim Kuipers (Maasniel), Bep Mergelsberg (Noorbeek), Els Ottenheym (Maastricht), Toos Schoenmakers-Visschers (Posterholt), Riky Simons-Julicher (Swalmen), Jan Schuren (Linne), Har Sniekers (Thorn), Lou Spronck (Maastricht), Will Wintjens (Maastricht).

Verder zijn wij met navolgende auteurs in onderhandeling. Van enkele hebben we een mondelinge toezegging, maar nog geen ondertekende toestemming voor gebruik voor ons project: Ronald Gossieau en Toneelgroep Lummel, leden van de *Sjrieverskrink Midde-Limburg*, leden van de *Sjrieverskrink Zuid-Limburg*, Erven Pol Brounts en anderen.

4. Wat heeft u/uw organisatie nodig om door u/uw organisatie en samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisaties/activiteiten als voor provinciaal beleid)?

Samengevat antwoord: Wat wij nodig hebben is de schaal van ons project te kunnen vergroten om de uitvoering te versnellen en substantiëler te maken. Hiervoor is inbedding binnen een nieuwe, door de overheid gesteunde, permanente organisatiestructuur gewenst en overheidssteun noodzakelijk.

Wij onderstrepen de plannen voor een *Hoes veur 't Limburgs* genoemd in de kadernota. Wij zijn verder van mening dat binnen een *Hoes veur 't Limburgs* een duidelijk zichtbaar academisch instituut nodig is dat, op basis van toegepast wetenschappelijk onderzoek en in samenwerking met belangenorganisaties, kan bijdragen aan continuïteit en cohesie bij de uitvoering van het taalbeleid. Wij verwijzen u hiervoor graag naar onze voorstellen voor een nieuwe organisatiestructuur in de 'Voorstellen visienota Limburgse taal en Limburgstalige cultuur', die wij eerder bij u ingediend hebben, hier toegevoegd in Appendix 1.

Verder hebben wij financiële steun nodig voor de eerste fase van ons project, de ontwikkeling van het Limburgse Corpus. Hiervoor hebben wij op verzoek van de voorzitter van de *Raod veur 't Limburgs* een begroting ingediend, die onder andere met advies van Dr. Henk van den Heuvel (Radboud Universiteit) tot stand is gekomen.

5. Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur 't Limburgs?

Samengevat antwoord: Wij verwijzen u voor een antwoord op deze vraag graag naar onze voorstellen voor een nieuwe organisatiestructuur in de 'Voorstellen visienota Limburgse taal en Limburgstalige cultuur', die wij bij u ingediend hebben, hier toegevoegd in Appendix 1.

Appendix 1

Voorstellen visienota Limburgse taal en Limburgstalige cultuur

Digitaal Limburgs is een lange-termijn visie voor het Limburgs. Deze visie is gericht op taalbehoud en verdere taalontwikkeling en taalverspreiding. Digitaal Limburgs heeft als doel de Limburgse schrijftaal meer gemeengoed te maken door digitale taalproducten voor een algemeen publiek en onderzoekers te ontwikkelen. Dit in overeenstemming met gelijksoortige initiatieven voor het Fries, waarbij een digitale strategie wordt ingezet om de taal levendig te houden.

Een eerste aanzet is gegeven door de *Stiechting Limbörgse Academie* in samenwerking met Microsoft Swiftkey door een voorspellend taalmodel en toetsenbord voor het Limburgs te ontwikkelen. Hiermee kan het Limburgs (met al zijn dialecten) net als andere talen gemakkelijk op mobiele applicaties (iOS en Android mobiele telefoons) gebruikt worden in digitale en sociale media.

De visie voor een digitaal Limburgs taalbeleid is gestoeld op de volgende visiepunten:

Bruikbaarheid

De Limburgse taal, met al haar dialecten, en Limburgstalig erfgoed bruikbaar maken in het digitale tijdperk voor een zo breed mogelijk publiek.

Continuïteit

De Limburgse taal, met al haar dialecten, en Limburgstalig erfgoed permanent te beheren en verder ontwikkelen.

Cohesie

Een coherent beleid voor alle dialecten van de Limburgse taal en het Limburgstalige erfgoed, zodat lokale initiatieven elkaar versterken en een bovenlokale impact hebben.

Status

De Limburgse taal, met al haar dialecten, en Limburgstalig erfgoed een positie geven naast andere talen die in Limburg worden gebruikt.

Zichtbaarheid

De Limburgse taal, met al haar dialecten, en Limburgstalig erfgoed digitaal zichtbaar en toegankelijk maken voor een zo breed mogelijk publiek.

Voor Digitaal Limburgs zal een digitale infrastructuur ontwikkeld moeten worden. Deze infrastructuur zal structureel beheerd moeten worden door een nieuwe organisatie.

Digitale infrastructuur en taalproducten

Voor de uitvoering van Digitaal Limburgs is de ontwikkeling van een digitale infrastructuur nodig. Op kortere termijn, de komende 4-5 jaar, levert Digitaal Limburgs de volgende taalproducten op:

1. Een Digitale Bibliotheek van het Limburgs (DBL), waarbij Limburgstalige literatuur, toneelspelen, musicals, liederen en andere teksten in een online omgeving voor een groot publiek toegankelijk worden gemaakt. De Limburgse taal en het Limburgstalige erfgoed wordt hiermee prominent zichtbaar gemaakt en een plaats gegeven naast ander talig erfgoed in Nederland.

2. Een Limburgs Corpus, een digitaal bewerkte verzameling van alle teksten uit de DBL. Het corpus geeft onderzoekers de mogelijkheid het Limburgs als geheel en de dialecten afzonderlijk te onderzoeken.

De DBL en het Limburgse Corpus zijn verder de benodigde basis om op langere termijn, de komende 5-8 jaar, navolgende taalproducten te kunnen leveren:

3. De *Limburgse Corpus Dictionair*, een online, gebruiksvriendelijk woordenboek met alle spellingsvariatie van het Limburgs, gemakkelijk raadpleegbaar voor elke Limburger vanuit zijn of haar dialect.

4. Verdere digitale Limburgse taalproducten voor algemeen gebruik, zoals een spellingcontrole voor tekstverwerkers en vertaalprogramma's zoals Google Translate.

Nieuwe organisatiestructuur

Voor de ontwikkeling van een digitale infrastructuur en om uitvoering te geven aan bovengenoemde visiepunten is een nieuwe organisatiestructuur nodig. Deze nieuwe organisatiestructuur zorgt voor continuiteit en cohesie bij de uitvoering van het taalbeleid en verhoogt de status van de Limburgse taal. Zij verbindt bestaande organisaties en wordt mede door deze organisaties aangestuurd. Zo'n nieuwe organisatievorm wordt hier kort beschreven met als voorlopige naam *LimburgHoes*.

Het *LimburgHoes* heeft als taak de Limburgstalige cultuuruitingen en de Limburgse taal met al haar dialecten voor een zo groot mogelijk publiek toegankelijk en bruikbaar te maken. Verder adviseert het *LimburgHoes* de regionale overheid en lokale overheden met betrekking tot Limburgs taalbeleid en Limburgstalig erfgoedbeleid. Het *LimburgHoes* wordt aangestuurd door een samenwerking tussen de regionale overheid en

academische instellingen, bestaande Limburgse belangenorganisaties en waar mogelijk in partnerschap met lokale overheden.

Binnen het *LimburgHoes* bestaat de nieuwe organisatie uit een Limburgse Academie. Op wetenschappelijk niveau draagt zij zorg voor de Limburgse taal en de Limburgstalige cultuur. Voor een Limburgse Academie zal aansluiting moeten worden gezocht bij de Universiteit Maastricht, de Radboud Universiteit Nijmegen en andere wetenschappelijke instituten gericht op de Limburgse taal en het Limburgstalige erfgoed. De Limburgse Academie heeft twee afdelingen. Een afdeling Limburgstalige Cultuur is gericht op de Limburgstalige cultuuruitingen. Op basis van toegepast wetenschappelijk onderzoek is zij verantwoordelijk voor het behoud en de ontwikkeling, digitale ontsluiting en verdere verspreiding van het Limburgstalige erfgoed. Zij zal hiervoor onder andere de Digitale Bibliotheek van het Limburgs creëren en onderhouden. Een afdeling Limburgse Taal is gericht op het Limburgs met al zijn dialecten. Op basis van toegepast wetenschappelijk onderzoek is zij verantwoordelijk voor het behoud, de ontwikkeling en verdere verspreiding van het Limburgs als geheel en de lokale dialecten afzonderlijk. Zij zal op basis van de Digitale Bibliotheek van het Limburgs een Limburgs Corpus maken en hieruit digitale taalproducten voor algemeen gebruik ontwikkelen. Een van haar hoofdverantwoordelijkheden zal zijn de *Limburgse Corpus Dictionair* te creëren en te onderhouden.

De Limburgse Academie voert haar taken uit in nauw contact en in samenwerking met bestaande belangenorganisaties voor het Limburgs. Bestaande belangenorganisaties voor het Limburgs zijn geclusterd binnen het *LimburgHoes* (zoals nu TaLeP). Deze organisaties hebben hun eigen rol binnen het Limburgse taal- en Limburgstalige cultuurlandschap. De samenwerking tussen een Limburgse Academie en deze organisaties is er een van wisselwerking. De belangenorganisaties adviseren de Limburgse Academie met betrekking tot beleid en andere benodigdheden om hun taken zo goed mogelijk te kunnen uitvoeren. De belangenorganisaties ondersteunen de Limburgse Academie, onder meer door Limburgstalig erfgoed te verzamelen en ter beschikking te stellen en beleid van de Limburgse Academie mede uit te voeren.

Lokale overheden, vanwege het belang van lokale dialecten voor het Limburgs, kunnen als partner betrokken zijn bij het *LimburgHoes*. De samenwerking tussen een Limburgse Academie en de lokale overheden is er een van wisselwerking. De Limburgse Academie geeft advies over de ontwikkeling en digitale ontsluiting van het Limburgstalige erfgoed en de aanpak van lokaal dialectbeleid. Hierbij kunnen lokale initiatieven worden gecoördineerd en geprofessionaliseerd en kan hun impact gebundeld en versterkt worden. De lokale overheden dragen hierdoor bij aan de uitvoering van een coherent Limburgs taalbeleid en dragen materialen en (co-) financiering aan voor de uitvoering van sommige taken van de Limburgse Academie.

Voor verdere uitwerking van deze visienota zal een actienota voor het Limburgs taalbeleid moeten worden opgesteld.

Endnotes

[1] *'n Laeve lank Limburgs*, p. 5.
[2] Mergelsberg, B. (2018). *En de boer, hij ploegde voort* <https://www.facebook.com/notes/bep-mergelsberg/en-de-boer-hij-ploegde-voort/2204588986242390/?comment_id=2375243335835896&reply_comment_id=2375530619140501&notif_id=1532457037011370&notif_t=feed_comment_reply>
[3] Opgenort, J. R. (2012). *Limburgse taal*. <http://www.opgenort.nl/limburgse_taal>. Leerssen, J. Th., Crompvoets, H., Walraven, F., Segers, J., Belemans, R., Bakkes, P., & Gillessen, L. (1996). *Verslag werkgroep erkenning Limburgs als streektaal*. <http://jonckbloet.hum.uva.nl/leerssen/images/limburgs/adindex.html>
[4] Nguyen, D., Trieschnigg, D., & Cornips, L. (2015), Audience and the use of minority languages on Twitter. In: *Proceedings of the Ninth International AAAI Conference on Web and Social Media*. Association for the Advancement of Artificial Intelligence (AAAI), pp. 666-669.
[5] Zoals thuis, bij de bakker, slager, op het stadhuis en bij de provincie, bij feesten, bruiloften, begrafenissen, in (notulen van) vergaderingen, op Facebook, in tekstberichtjes op Whatsapp, Facebook, Twitter, op de radio en TV, in de krant, enzovoorts. Cornips, L. (2013). Recent developments in the Limburg dialect region. In F. Hinskens & J. Taeldeman (Eds.) *Language and Space: An International Handbook of Linguistic Variation* (pp. 378–399). Berlin/Boston: Mouton de Gruyter. <http://www.academia.edu/5225538/Recent_developments_in_the_Liburg_ dialect_region>; Kroon, S., & Vallen, T. (2004). *Dialect en school in Limburg*. Amsterdam: Askant; Aarts, F. (2001). *Mestreechs eus moojertaol. 'n Besjrijving vaan 't dialek vaan Mestreech*. Mestreech: Veldeke Krink Mestreech.
[6] Dit zijn de volgende initiatieven: Limburgs als taal bij Microsoft Swiftkey voor gebruik op mobiele applicaties in de sociale media zoals Whatsapp, Facebook, Twitter, enzovoorts (Stichting Limbörgse Academie); om op termijn spraakherkenningstechnologie te ontwikkelen is het Limburgs toegevoegd aan het project *Stimmen fan Fryslân* van de Universiteit Groningen (Prof. Leonie Cornips); Limburgs als taalinstelling op Facebook; om informatie op te zoeken is er een Limburgstalige Wikipedia naast veel Limburgstalige websites; gedigitaliseerde Limburgse literatuur bij het DBNL Limburg portaal; informatie over de taol bij apps zoals Maasgeluide.nl.
[7] Kraaykamp, G. (2005). Dialect en sociale ongelijkheid: Een empirische studie naar de social-economische gevolgen van het spreken van dialect in de jeugd, *Pedagogische Studiën*, *82*, pp. 390-403, p. 392; Kroon, S., & Vallen, T. (2004). *Dialect en school in Limburg*. Amsterdam: Askant, pp. 12-13.
[8] Europees Handvest voor streektalen of talen van minderheden, Straatsburg, 5-11-1992, *Trb*., 1993, 199.
[9] Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, Straatsburg, 05-11-1992, *Trb*., 1998, 20.
[10] *Ibid*, Artikel 1.
[11] *Ibid*, Artikel 7(1)(d); European Charter for Regional and Minority Languages, Explanatory Report, no. 13, 62.
[12] European Charter for Regional and Minority Languages, Explanatory Report, no. 11.
[13] *Ibid*, no. 10.
[14] *'n Laeve Lank Limburgs*, p. 6.
[15] *Supra*, noot 9, artikel 2(1) en artikel 7.
[16] De Jonghe, A. (1943). *De Taalpolitiek van koning Willem I in de Zuidelijke Nederlanden (1814-1830). De genesis der taalbesluiten en hun toepassing*. Brussel: Uitgeverij Steenlandt; Hanson, M. (1990). *Van Frans naar Nederlands. De taalsituatie in het Limburgs middelbaar onderwijs 1830-1914*. Leeuwarden-Maastricht: Eisma.
[17] Council of Europe, Committee of Ministers, Recommendation RecChL(2016) 7, on the application of the ECRM by the Netherlands, 5th monitoring cycle, adopted by the Committee of Ministers on 14 December 2016, at the 1273bis meeting of the Ministers' Deputies.
[18] Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, 2012-2014, Vijfde periodieke rapportage inzake de maatregelen door Nederland getroffen met betrekking tot de implementatie van het Handvest, 7-10-2015, p. 11.
[19] Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden, 2012-2014, Vijfde periodieke rapportage inzake de maatregelen door Nederland getroffen met betrekking tot de implementatie van het Handvest, 7-10-2015, p. 11.
[20] Begeleidend schrijven 28-6-2018 *Raod veur 't Limburgs* aan de Provincie Limburg, Dhr. Koopmans over de kadernota streektaalbeleid.
[21] *'n Laeve lank Limburgs*, p. 6.
[22] UNESCO Ad Hoc Expert Group on Endangered Languages (2003). *Language vitality and endangerment*. Document submitted to the International Expert Meeting on UNESCO Programme Safeguarding of Endangered Languages, Paris, 10–12 March 2003, pp. 9-10 <http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/ pdf/ Language_vitality_and_endangerment_EN.pdf>.
[23] European Charter for Regional and Minority Languages, Explanatory Report, no. 10.
[24] *Supra*, noot 22, pp. 11.
[25] *Supra*, noot 9, Artikel 7.
[26] *'n Laeve lank Limburgs*, p. 7.
[27] *'n Laeve lank Limburgs*, p. 7.
[28] Council of Europe, Report of the Committee of Experts on the application of the Charter in the Netherlands, 5th monitoring cycle, Appendix II: Comments from the Dutch authorities, ECRML (2016) 4, 14 December 2016.
[29] *Supra*, noot 9, Artikel 7(1)(f).

[30] *Supra*, noot 22, pp. 5-6.
[31] In de UNESCO atlas es Limburgian-Ripuarian. Moseley, Christopher (Ed.). (2010). Atlas of the World's Languages in Danger (3rd ed.). Paris: UNESCO Publishing. <http://www.unesco.org/languages-atlas/index.php>
[32] *Supra*, noot 17, p. 34
[33] Artikel 1.55(1) Wet Kinderopvang, *Stb*. 2004, 555.
[34] *Stb*. 2003, 139.
[35] *Supra*, noot 9, artikel 4(2).
[36] NOS Radio 1. (18-9-2017). *Limburgs als taal bij Microsoft*. <http://www.nporadio1.nl/radio-eenvandaag/onderwerpen/421550-na-friesland-nu-ook-limburg-een-eigen-toetsenbord>; NPO Radio 1 Journaal. (18-9-2017). *Keyboard voor Limburgs* (tösse 7:00 - 8:00, vaanaof 53:06) <http://www.nporadio1.nl/nos-radio-1-journaal/uitzendingen/380346-2017-08-18>; NPO Radio 5 Thuis op 5 (21-8-2017). *Bill Gates maakt een toetsenbord speciaal voor Limburg*. <http://www.nporadio5.nl/gemist/audio/23688/bill-gates-maakt-een-toetsenbord-speciaal-voor-limburg%E2%80%8B>; Een Vandaag. (18-8-2017). *Na Friesland nu ook Limburg een eigen toetsenbord*. <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/na-friesland-nu-ook-limburg-een-eigen-toetsenbord/>.
[37] *Supra*, noot 4, pp. 666-669.
[38] Michielsen-Tallman, Y. & Lugli, L. (2018). *The Limburgish Corpus Dictionary. One dictionary for all dialects of Limburgish. Project plan - Phase 1: Corpus development*. *Process, sources and executing materials*. (in process)
[39] Michielsen-Tallman, Y., Lugli, L. & Schuler, M. (2017). A Limburgish Corpus Dictionary: Digital solutions for the lexicography of a non-standardized regional language. In I. Kosem, C. Tiberius, M. Jakubíček, J. Kallas, S. Krek and V. Baisa (eds.): *Electronic lexicography in the 21st century: Proceedings of eLex 2017* (pp. 355-376) Leiden, the Netherlands, 19-21 September 2017; Michielsen-Tallman, Y. (2018). De Limburgse Corpus Dictionair. Eine nuien digitaolen dictionair veur alle dialekte vaan 't Limburgs. In *Veldeke Jaorbook*, 131-142.

Commissie Literatuurgeschiedenis LGOG
Postbus 83
6200 AB Maastricht

2018/61888 14-9-2018
CULT 3-12-2018

Provincie Limburg
Ingek. 14 SEP. 2018
DOCnr.
Afd.

Aan de provincie Limburg
Postbus 5700
6202 MA MAASTRICHT

Ter attentie van de heer G.P.J. Koopmans
gedeputeerde

Roermond, 13 september 2018

Onderwerp: *'n Laeve lank Limburgs*
Opmerkingen bij de kadernota taalbeleid provincie Limburg
Uw nr. 2018/48125

Geachte heer Koopmans,

De commissie Literatuurgeschiedenis LGOG ontving van u de kadernota *'n Laeve lank Limburgs*.

De heldere inleidende beschouwingen op de pagina's 1 t/m 5 kan de Commissie in zijn algemeenheid onderschrijven. Zij onderstreept dat de streektaal, zeker vooralsnog, een 'karakteristiek onderdeel is van het immateriële erfgoed van onze provincie'.

In het daarop volgende deel *Wat gaan we doen?* spreekt het plan voor een Hoes veur 't Limburgs de Commissie bijzonder aan. Met de kennis van de daar aanwezige professionals (en vrijwilligers) kan gewerkt worden aan de gewenste 'vergroting van de zichtbaarheid van en de waardering voor de Limburgse taal' in het dagelijks leven.

Maar omdat het Hoes veur 't Limburgs bovenal een 'hoes veur de taol' is, zal er daarnaast plaats moeten zijn voor een Huis voor de Letteren (inclusief de streektaalliteratuur). Er is ook voor de Limburgse letteren behoefte aan een levend cultuurcentrum. Door het aanstellen van professionele krachten kan de provincie haar waardering voor die Limburgse cultuur laten blijken. Het ligt voor de hand dat bij het ontwerp van zo'n letterenhuis het Letterkundig Centrum Limburg LCL en de Commissie Literatuurgeschiedenis LGOG betrokken worden.

Nog enkele kanttekeningen bij de nota:
- De Commissie is bevreesd voor een mogelijk negatief effect van een actief Limburgs taalpromotiebeleid. Het kan de geslotenheid van de Limburgs sprekende groepen versterken, met als gevolg een drempelverhogende werking op de integratie van niet-Limburgs sprekenden in de Limburgse samenleving, tot zelfs een gevoel van buitensluiting.
- De 'stimulering van de aandacht voor de tweetaligheid in het onderwijs' hoeft nog niet te leiden tot tweetalig onderwijs. Hoe dan ook, de Commissie acht het aanbieden van de leerstof in twee talen niet haalbaar, misschien ook niet gewenst. Bij pogingen om de streektaal een plaats te geven in het basisonderwijs zal 'de verscheidenheid van het Limburgs' structureel een probleem vormen.

- De Commissie acht 'bevordering van de aandacht voor het Limburgs', zowel in het basis- als in het voortgezet onderwijs, een goede zaak. Dat geldt ook voor het verstrekken van 'actieve informatie over de historie en de bijzondere eigenschappen van het Limburgs', waardoor niet-Limburgs sprekenden bij het Limburgs taalbeleid betrokken kunnen worden. Tijdens de opleiding van leerkrachten moet er interesse worden gewekt voor regionale geschiedenis en literatuur, terwijl daar in het onderwijs zelf ook ruimte voor moet zijn.

Met vriendelijke groet

Hein van der Bruggen
Voorzitter

Wat vindt u van de kadernota "'n laeve lank Limburgs'?

'Sjiek is mich dat' gaf goed weer wat de gezamenlijke taal- en letterenorganisaties denken wat er moet gebeuren om in Limburg aan een goed taalbeleid te kunnen werken. 'n Laeve lank Limburgs is daar niet meer dan een logisch gevolg op. De Stichting LiLiLi heeft zowel aan het ene als aan het andere document meegewerkt en volledig onderschreven. Als het document iets is, dan vinden wij het braaf of anders geformuleerd: te zacht. We vinden dat er eindelijk spijkers met koppen moeten worden geslagen en we voelen ons door de provincie aan het lijntje gehouden met telkens weer nieuwe eisen, nieuwe plannen en nieuwe vragen over het voorgestelde. Er gebeurt te weinig en er wordt teveel gepraat.

Wat gaat u doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen?

De Stichting LiLiLi is in het leven geroepen om uitgave van boeken in het Limburgs mogelijk te maken. Dat doen we al twintig jaar. In het verre verleden kregen we daarvoor wel eens een bijdrage van de provincie. Nu moeten we de auteurs vaak vragen om een eigen bijdrage of met behulp van crowdfunding de middelen bijeen sprokkelen. Wij staan voor alles wat in de nota wordt genoemd mbt Limburgstalige literatuur. Wij kunnen festivals organiseren (LiLiLi-daag, Sjiek, Kirchroa jeet plat), teksten beoordelen, bijschaven, publicabel maken. Ook begeleiden we auteurs die bezig zijn aan teksten, van welke soort dan ook (poëzie, proza, drama, buten, cabaret, liedteksten), we geven schrijfcursussen, liedjesworkshops en helpen mee dialectavonden van inhoud te voorzien.

We maken mensen bewust van de waarde van het schrijven in de streektaal, van de waarde van literatuur in de streektaal en van schrijvers in de streektaal.

Wat gaat u doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen en wat heeft u daarvoor nodig?

We gaan door met auteurs begeleiden, teksten beoordelen, boeken uitbrengen, cursussen geven, festivals organiseren. Dat kan heel goed samen met andere organisaties die daarvoor vaak externe expertise moeten inhuren. Als het kan zouden we dat met grotere regelmaat willen doen. Daarvoor zou een substantiële en structurele geldelijke bijdrage kunnen helpen. Hoewel heel veel liefde en aandacht naar het Limburgs uitgaat, brengen de verschillende activiteiten gewoon kosten met zich mee.

Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur 't Limburgs?

TaLeP heeft tot nu toe gefunctioneerd als overlegorgaan, waarin de verschillende organisaties samen zitten. Probleempje is dat o.a. bij het formuleren van het streektaalbeleid de letterenafdeling wel een mening heeft, maar die van de streektaalorganisaties en UM dan voorgaat en dus ook bij nota's als Sjiek is m'ch dat en 'n Laeve lank Limburgs.

Bij het uitvoeren van een project als Festival Sjiek is er veel meer samenwerking en dat werkt goed. Dan hebben we echt het gevoel dat we samen iets opbouwen. De expertise van de voorzitter van de Raod veur 't Limburgs (Roeland van Hout) is enorm en helpt zowel bij het vergaderen als bij het formuleren van projecten en doelen. Ook bij Festival Sjiek is de aanwezigheid van de Raod in de stuurgroep belangrijk.

Reactie Leerstoel Taalcultuur in Limburg, FASoS/UM, Prof. L. Cornips op de TaLeP kadernota, *4 september 2018*

Wat vindt u van de kadernota "'n laeve lank Limburgs'?
De kadernota baseert zich grotendeels op het ongepubliceerd Visiedocument. *Visie op taal als erfgoed. 'Sjiek is mich dat'* dat in 2015 aangeboden is aan de gedeputeerde van Cultuur van de Provincie Limburg (dhr. G. Koopmans) met auteurs: Cornips, Leonie, Vivian van Saaze, Maaike Frencken, Evelien van Nieuwenhoven, Ton van de Wijngaard en Roeland van Hout. De kadernota is een prima document met heldere en realiseerbare ambities. Eerder heb ik gewezen op een aantal kleine onnauwkeurigheden:

p. 3: Op de peuterspeelzaal/formele kinderopvang wordt wel degelijk Limburgs aangeboden maar toch kiest een flink deel van de peuters ervoor om na bezoek van de formele kinderdagopvang het Limburgs in te ruilen voor Nederlands, ook thuis.

p. 4 Onderzoek vanuit de UM leerstoel is onvolledig. Hier is de volledige lijst:

- Ilias Alami doet onderzoek naar sociale en religieuze identiteiten onder (Marokkaanse) jongeren in Limburg door taalgebruik
- Daan Hovens verricht onderzoek naar het gebruik van Nederlands en Duits in grensoverschrijdende werkplekken in de Maas-Rijn Euregio'
- Pomme van de Weerd doet onderzoek naar sociale identiteiten onder vmbo-leerlingen in Noord-Limburg door taalgebruik
- Jolien Makkinga verricht onderzoek naar taalkeuze inclusief dialect in een Maastrichts verzorgingstehuis
- Leonie Cornips verricht onderzoek naar hoe Limburgers met een andere huidskleur en nieuwe inwoners in Limburg geen dialect kunnen/mogen leren of spreken en waarom peuters het dialect opgeven voor het Nederlands nadat zij de formele kinderopvang bezoeken.

Voetnoot 8: Het goedgekeurde proefschriftmanuscript van het onderzoek naar Limburgs in Oslo is van: Diana M. J. Camps. 2018. Legitimating Limburgish: The discursive construction of a regional language in the Netherlands. Unpubl. Diss. University of Oslo.

Voetnoot 9: Promotieonderzoek naar het gebruik van Limburgs in een Maastrichts verzorgingstehuis, zie:
Makkinga, J. 2017. Belonging to the old and unsuccessfully aged: Language practices in a nursing home in Maastricht, The Netherlands. In Special Issue on Language, Indexicality and Belonging, *Journal of the Anthropological Society of Oxford* 1:83-101.
Makkinga, J. (te verschijnen). *Home in interaction: producing and experiencing home through language ideologies.* O. Synnes, I. Moser and B. Pasveer (Eds.). London: Palgrave Macmillan.

Wat gaat u doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisatie als voor provinciaal beleid) en wat heeft u daarvoor nodig
Vanuit mijn eigen organisatie –FASoS/UM en de leerstoel Taalcultuur in Limburg blijf ik onderzoek verrichten naar de meertaligheid in Limburg maar om nieuwe talentvolle jonge onderzoekers te verwerven is subsidie nodig, voor promotieonderzoek als wel voor meer

kortlopende projecten. Op dit moment is het binnenhalen van wetenschappelijke subsidie voor onderzoek in Limburg zowel op nationaal als internationaal niveau bijna ondoenlijk door de enorme competitie, dat wil zeggen een te hoge aanvraagdruk op een te klein wetenschappelijk budget.
Ten tweede is de leerstoel actief in het uitzetten van beleid voor de formele kinderdagopvang om Limburgs in het onderwijs op te nemen. Daartoe heeft zij contact gelegd met de Friese collega's en die samenwerking aangeboden aan de Provincie zodat van de Friese deskundigheid hoe een tweetalig taalbeleid van een streektaal te implementeren kan profiteren. Dat taalbeleid behoort gepaard te gaan met: ontwikkeling educatief materiaal, kwaliteitscertificeringen, opleiding kinderopvang/peuterspeelzaal leerkrachten op het gebied van meertalige ontwikkeling van kinderen, overlegstructuur met ouders, budget voor kwalitatieve inhaalslag voor die kinderopvang/peuterspeelzalen die meedoen etc. Nodig om dit beleid daadwerkelijk te implementeren is Provinciaal initiatief en ondersteuning. N.B. het Limburgs als onderwijstaal behoort tot de intentie en streven van de nationale overheid volgens artikel 2.12 *Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen* ongeacht of het Limburgs een streektaal of regionale taal genoemd wordt.

Wat gaat u doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen en wat heeft u daarvoor nodig
Ik zal proberen zoveel mogelijk onderzoeksresultaten onder de aandacht van het brede publiek in Limburg te verspreiden maar door de stopzetting van mijn column in *De Limburger* is dat veel moeizamer geworden. Vandaar dat TaLeP belangrijk is: er zal door TaLeP een infrastructuur gecreëerd moeten worden zodanig dat het geluid vanuit onderzoek een plaats kan krijgen (ook op festivals etc.)

Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur 't Limburgs
De rol van TaLeP en de Raod zou veel actiever moeten worden om ook "anderen" in het talig landschap van Limburg te betrekken, zoals jongeren, vrouwen, nieuwkomers – zowel Hollanders als immigranten, vluchtelingen etc. Op dit moment zijn beide gremia nog teveel naar binnen gericht. Jongerenorganisaties moeten opgericht worden die over een eigen budget beschikken die in overleg met bestaande organisatie aan de slag kunnen, zonder overigens gecontroleerd of beperkt te worden door bestaande organisaties.

2018/61958 14-9-2018
CULT 3-12-2018

Raod veur 't Limburgs

Provincie Limburg
de heer G. Koopmans
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Provincie Limburg
Ingek. 14 SEP. 2018
DOCnr.
Afd.

Raod veur 't Limburgs
p/a Huis voor de Kunsten Limburg
Postbus 203
6040 AE Roermond

T 0475 399 299
E info@hklimburg.nl

Onderwerp: Kadernota streektaalbeleid

Roermond, 13-9-2018

Geachte heer Koopmans,

Bijgaand vindt u de antwoorden van de Raod veur 't Limburgs op de vragen uit uw brief van 18 juli j.l. naar aanleiding van de kadernota streektaalbeleid *'n Laeve lank Limburgs*.

Met vriendelijke groet,

prof. dr. R. van Hout
voorzitter Raod veur 't Limburgs

Raod veur 't Limburgs

1. Wat vindt u/uw organisatie van de kadernota 'n Laeve lank Limburgs?

In de kadernota 'n Laeve lank Limburgs wordt naar mening van de Raod een duidelijke analyse gemaakt van de noden en behoeften die er op dit moment bestaan omtrent het behoud en de bevordering van het gebruik van het Limburgs. De concrete acties die daarvoor nodig zijn, zijn helder en duidelijk geformuleerd. De Raod veur 't Limburgs onderschrijft dan ook van harte de inhoud van de nu voorliggende kadernota.

2. Wat gaat u/uw organisatie doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen en wat heeft u daarvoor nodig?

De Raod veur 't Limburgs heeft als doel het College van GS te adviseren over het te volgen taalbeleid. In 2017 is de Raod op verzoek van de Provincie Limburg gestart met een transitietraject dat moet leiden tot een meer slagvaardige, verbindende en inspirerende organisatie. De nieuwe Raod zal zich daarbij niet meer richten op uitvoerende werkzaamheden, maar focussen op de ontwikkeling van een actief provinciaal taalbeleid en de periodieke evaluatie van de beleidsresultaten. De samenstelling van de Raod zal nadrukkelijker een weerspiegeling worden van de huidige talige samenleving in Limburg. De Raod heeft zijn ideeën daarover beschreven in de nota 'De Raod in transitie: verbindend, slagvaardig, toekomstgericht' die in oktober 2017 aan de portefeuillehouder werd aangeboden. In deze nota worden de volgende punten genoemd die in de visie van de Raod noodzakelijk zijn om deze doelstellingen te realiseren:
1. Een provinciaal taalbeleid dat gedragen wordt door de provinciale politiek en waarbij er middelen beschikbaar zijn om de gestelde ambities te realiseren.
2. Een onafhankelijk opererende Raod, met benoemingen op grond van expertise en motivatie.
3. Een betrokken provinciale overheid, waarmee periodiek overleg wordt gevoerd.

3. Wat gaat u/uw organisatie doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen en wat heeft u daarvoor nodig?

In de nieuwe structuur van Raod veur 't Limburgs zal de focus liggen op advisering inzake taalbeleid en het actief entameren van de ontwikkeling en start van projecten die zijn gericht op de stimulering van het gebruik van het Limburgs als regionale taal. Bij het realiseren van dit laatste zal de Raod samenwerking zoeken met organisaties en personen om de gestelde doelen ten uitvoering te kunnen brengen. Hierbij valt te denken aan taalorganisaties, maar ook aan universiteiten, onderwijsinstellingen en media-bureaus.
De Raod veur 't Limburgs hecht er verder aan dat er een start gemaakt wordt met het in de kadernota genoemde Hoes veur 't Limburgs waarin zowel faciliterende als coördinerende activiteiten rond de Limburgse regionale taal bijeengebracht worden. In de visie van de Raod zou de eindverantwoordelijkheid voor deze organisatie dienen te worden gelegd bij een Raad van Toezicht, waarin verschillende maatschappelijke velden en disciplines vertegenwoordigd zijn. Te overwegen valt om deze taak bij de Raod onder te brengen nadat deze zijn transitietraject heeft afgerond en in zijn nieuwe samenstelling actief is.

De Raod beschikt momenteel over een budget om activiteiten te ontplooien en kleine projecten te realiseren. In de toekomst dient er een nieuwe subsidieregeling te komen om streektaalprojecten van de grond te krijgen.

4. Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur 't Limburgs?

Het TaLeP wil een overkoepelend kennisnetwerk zijn waarin samenwerking tussen provinciale taalorganisaties gestimuleerd wordt, waarbij expertise uitgewisseld wordt en de organisaties elkaar beter leren kennen als spelers in het Limburgse taalveld. De Raod beschouwt dit platform als een bijzonder nuttig instrument om kennis en kunde te delen en uit te wisselen. Wel moet worden geconstateerd dat verschillende maatschappelijke velden momenteel nog niet in de Raod vertegenwoordigd zijn. Om de maatschappelijke draagkracht van het TaLeP te vergroten zou het TaLeP in deze zin uitgebreid dienen te worden.
In de kadervisie 'n Laeve lank Limburgs wordt geadviseerd om te komen tot de oprichting van een Hoes veur 't Limburgs dat een platform wordt voor de Limburgse taalorganisaties en een coördinerend centrum voor de literatuur en (podium)kunsten. In de visie van de Raod zou het TaLeP bij uitstek een klankbordgroep kunnen vormen die het Hoes adviseert bij het ontwikkelen en uitvoeren van activiteiten.

Reactie Kadernota ’N Laeve lank Limburgs’

1. Wat vindt u van de Nota?

De Nota schetst twee herkenbare grote bewegingen. De uitdagingen en bedreigingen worden ook door ons erkend en onderkend.

De erkenning dat online vindbaarheid een zeker bestaansrecht geeft onderschrijven wij.

Echter een *Hoes vur ’t Limburgs* zou volgens echter eerder een eindstation zijn van een volwassen en ingebedde beweging voor het Limburgs in plaats van andersom.

2. Wat gaat u doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen?

Samen met Fontys (Sittard) organiseren wij een symposium voor (aankomende) docenten over meertaligheid en streektaal.

Met de bibliotheken het gesprek aan gaan over hun rol rondom ‘het Limburgs’ en hen waar mogelijk verbinden met partners in Talep of activiteiten van Talep.

3. Wat gaat u doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen en wat heeft u daarvoor nodig?

De bibliotheken kunnen een uitstekende partner zijn voor activiteiten in het uitdragen en zichtbaar maken van het Limburgs. Dit kunnen wij samen met de leden van Talep als deze er open voor staan.

Graag leveren wij een inhoudelijk bijdrage aan festival Sjiek, samen met de bibliotheken. Dit kan zoals nu voorzien binnen de bestaande plannen.

Onze kennis op het vlak van productontwikkeling, jeugd, onderwijs en participatie zetten wij graag in voor nieuwe producten en diensten om de taalpromotie en taaloverdracht te versterken. Hiervoor zijn wel middelen nodig aangezien deze momenteel niet in onze rol als POI en het werkplan zijn opgenomen.

4. Hoe ziet u de rol van TaLeP en de Raod veur ’t Limburgs?

Om succesvol te zijn zal Talep (en de Road veeur ’t Limburgs) zich meer moeten verankeren in de Limburgse maatschappij en nieuwe partners betrekken en verbinden. Heldere uitgangspunten en enige formele status zouden daarbij wellicht kunnen helpen.
Daarnaast is er een professionaliseringslag nodig om van overlegorgaan door te groeien naar een actieve speler in de Limburgse maatschappij. Het huidige sentiment zoals wij dat hebben ervaren is vrij negatief. Juist door relevant te zijn is er mogelijkheid om Limburgs te verankeren, zo niet wordt het erfgoed in plaats van levende taal.

Mocht u een verdere toelichting wensen dan gaan wij graag met u in gesprek.

Egid van Houtem
Programmaleider Cubiss Limburg

Van: Hans Liebregts [mailto:hans.liebregts@hotmail.com]
Verzonden: donderdag 8 november 2018 16:50
Aan: Schmitz-Winthagen, Karianne
CC: Merlijn Huntjens; Hans Liebregts; Pia Spaan; Jacques Graus; Yorick Wolswijk; tonenfrancien@ziggo.nl
Onderwerp: 'n Laeve lank Limburgs

LS

In antwoord op uw vragen van 16juli kenmerk 2018/48125 het volgende.

Onze organisatie - het Letterkundig Centrum Limburg - heeft als hoofdaandachtgebied de letterkunde/literatuur en wel de literatuur in het Algemeen Beschaafd Nederlands. Wij bevinden ons daarom hoogstens in de marge van het onderwerp van deze nota. Toch wil ik wel proberen iets te melden.
De nota geeft een goede analyse van de situatie van het dialect in onze provincie. De suggestie voor de oprichting voor een Hoes voor 't Limburgs lijkt een goed idee. We zouden ons evenwel , zoals de commissie literatuurgeschiedenis suggereert, kunnen voorstellen dat er daarnaast plaats is voor een Huis voor de Letteren (inclusief de streektaalliteratuur). Immers het Hoes is slechts een "hoes veur de taol" (ibidem). Literaire taaluitingen zijn ook het (enige) raakpunt in het TaleP, waar we op dat gebied kunnen overleggen.

met vriendelijke groet,
Hans Liebregts,
voorzitter Letterkundig Centrum Limburg

Veldeke Limburg

Vereniging tot instandhouding en bevordering der Limburgse dialecten en volkscultuur
Secretariaat: Postbus 203, 6040 AE Roermond, Telefoon 0475-399299, info@hklimburg.nl

Bankrelatie: Rabobank NL47 RABO 0166 1240 28
B.T.W. nr.: NL812566725B01

Aan:
Aan de gedeputeerde voor Cultuur
De weledele Heer Ger Koopmans
Postbus 5700
6202 MA Maastricht

Beek, 14 september 2018

Onderwerp: Reactie op de nota 'E laeve lank Limburgs'.

Geachte heer Koopmans,

Desgevraagd willen wij u bij dezen onze opvattingen kenbaar maken ten aanzien van de nota 'E laeve lank Limburgs'.
De intentie van de nota – waaraan ook vanuit Veldeke een bijdrage is geleverd – is een beleidskader te schetsen van:

- Enerzijds de huidige stand van de dialectbeleving en
- Anderzijds beantwoording van de vraag welk dynamisch streektaalbeleid in de nabije toekomst gewenst is.

Naar ons oordeel is de nota daarin uitstekend geslaagd. Wat vanuit een vrijwilligersorganisatie als Veldeke vooral als zeer aanbevelenswaardig wordt gezien is de klemmende noodzaak van een gecoördineerde aanpak en professionele facilitering van een te voeren streektaalbeleid. Veldeke is met zijn kringen in de hele provincie aanwezig en fungeert daar als de belangrijkste aanjager van de dialectbeleving en initiator van activiteiten. De slagkracht zou aanzienlijk verbeterd en effectiever kunnen worden als gewerkt zou kunnen worden vanuit een (wetenschappelijk) onderbouwd en maatschappelijk gedragen beleid en toereikende facilitering.

Tegelijkertijd constateren we echter ook dat aan de verwachtingen ten aanzien van de bevordering en instandhouding van het Limburgs niet kan worden voldaan als gevolg van het ontbreken van een onderschreven streektaalvisie waarin zowel de wetenschappelijke, de professionele en de amateuristische aandacht voor de streektaal tot uitdrukking wordt gebracht. Naar ons oordeel ligt de sleutel voor een dergelijke maatschappelijk relevante vaststelling bij de provincie. Met instemming hebben we kunnen constateren, dat de nota vrijwel alle relevante omstandigheden in kaart brengt en de weg wijst naar de daaraan te koppelen uitvoering.

Bij de uitvoering van hetgeen in de nota aan de orde wordt gesteld, wil Veldeke zich indringend afvragen, waartoe deze duizenden leden tellende organisatie in staat is bij een betere beleidsafstemming en facilitering. Daarvoor gaat de

organisatie bij zichzelf te rade, bij welk beraad de kringen uitdrukkelijk zullen worden betrokken. Juist in de kringen is de kennis over de maatschappelijke waardering, de haalbaarheid van projecten en het engagement van mensen aanwezig. Ook de afkalving en de nieuwe gebruiksaspecten (social media) van het gebruik van het Limburgs worden daarbij gemonitord. Een adequaat inspelen op deze omstandigheden vergt een benadering die vanuit een onderbouwde visie en wetenschappelijke methodologie tot uitvoering kan komen. Het moge duidelijk zijn dat daar in de huidige situatie geen sprake van kan zijn.

De animo bij bestuurders van kringen en commissies wordt gevoed door de liefde voor het dialect van de eigen omgeving. Het provinciaal bestuur constateert dat deze mensen – voor wier inzet en toewijding alleen maar lof bestaat – professionele begeleiding ontberen bij het 'vertalen' van wetenschappelijke en/of maatschappelijke inzichten naar lokale situaties. Ook de organisatie van 'gewone' activiteiten doet een steeds groter beroep op het vermogen een evenement/activiteit te laten voldoen aan min of meer professionele maatstaven. Het Limburgs is volwassen geworden en daar hoort een volwassen taalpolitiek bij!

Doel is dat het eerder gememoreerde beraad zal uitmonden in een 'kalender' van ambities, opvattingen, wensen en voorwaarden, die hun weg zullen vinden naar de auteur(s) van de **vervolgnotitie**. Die vervolgnotitie stellen wij ons voor als

- een document waarin de gecoördineerde streektaalvisie gestalte krijgt,
- waarin een adequate structuur wordt aangegeven waarbij alle relevante actoren zich vertegenwoordigd weten,
- waarin concrete ontwikkellijnen worden uitgezet en de daarbij behorende facilitering en financiering worden aangegeven.

Uit het vorenstaande moge blijken, dat Veldeke een substantiële bijdrage wil en zal leveren aan de uitvoeringsnota. Juist omdat de vereniging met haar kringenstructuur het dialect 'dicht op de huid zit' zal zij zeer nadrukkelijk de praktische kanten van de dialectbeleving en -bevordering onder de aandacht brengen. Daarbij zal de gewenste instrumentatie in kaart worden gebracht. Veldeke zal daarbij uiteraard ook aandacht hebben voor de faciliterende aspecten die dat met zich meebrengt.

Nu de Raod veur 't Limburgs zich in een transitieproces bevindt, is vanuit Veldeke de wenselijkheid benadrukt van die gelegenheid gebruik te maken en het hele streektaalveld te betrekken bij een herstructurering van de Raod. Daar is naar het oordeel van Veldeke de streektaal en de Raod aan toe! In dit stadium heeft dat geleid tot samenspraak binnen TALEP over de actuele ontwikkeling. Tegelijkertijd moet het bestuur constateren, dat Veldeke vrijwel de enige organisatie is die geëquipeerd is om inhoudelijke inbreng te leveren in het transitieproces. Dat brengt ons als vanzelf tot de opvatting dat wij in TALEP

Veldeke Limburg

Vereniging tot instandhouding en bevordering der Limburgse dialecten en volkscultuur
Secretariaat: Postbus 203, 6040 AE Roermond, Telefoon 0475-399299, info@hklimburg.nl

Bankrelatie: Rabobank NL47 RABO 0166 1240 21
B.T.W. nr.: NL812566725B01

hooguit een klankbordgroep zien. Noch in 'core busines' noch in uitvoeringscapaciteit zijn de betrokken organisaties gelijkwaardig. De reacties van de onderscheiden TALEP-partners op de kadernota zijn daar een duidelijke illustratie van.

Wellicht ten overvloede maken wij melding van het gegeven dat heemkundeverenigingen in veel gevallen de natuurlijke bondgenoot van Veldeke(kringen) zijn.

Als de gedachten neergelegd in de kadernota ertoe zullen leiden, dat er een op een andere wijze gestructureerd gremium in de plaats van de huidige Raod komt, dan wil het provinciaal bestuur van Veldeke daarbij aantekenen, dat dit gremium zou moeten beantwoorden aan de volgende criteria:

1. Het moet de onbetwiste autoriteit zijn op het brede terrein van het Limburgs;
2. Het moet door zijn samenstelling over het gewenste draagvlak beschikken;
3. Het moet over de expertise en menskracht beschikken om het Limburgs als taalpolitieke factor een onderscheidende plaats te geven in de bepaling van de culturele identiteit van Limburg.

Wij vertrouwen erop u met het vorenstaande genoegzaam te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Provinciaal Bestuur van Veldeke Limburg,
Namens dit,

Ron de Louw, secretaris

Antwoord van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde (VLDN, opgericht 1975) op de verdiepingsvragen gesteld in het schrijven d.d. 16 juli 2018 (kenmerk 2018/48125) van deputé G.P.J. Koopmans

1. Wat vindt uw organisatie van de kadernota *'n Laeve lank Limburgs?*

De VLDN en de kadernota *'n Laeve lank Limburgs*

De kadernota stelt een probleem vast (het aantal sprekers van het Limburgs loopt terug), zet daartegenover dat het dialect niettemin nog zeer vitaal is in vergelijking tot andere minderheidstalen, en stelt gerichte actie voor op drie hoofdpunten:

1. Vergroting van zichtbaarheid van en kennis over het Limburgs.
2. Meer aandacht voor het Limburgs in het onderwijs.
3. Een professionelere taalinfrastructuur opbouwen.

Wij herkennen ons in de analyse van het probleem en zijn het er volledig mee eens dat, wie de huidige (deels door demografische en economische ontwikkelingen begrijpelijke, deels door vooroordelen ingegeven) bedreigingen voor het dialectgebruik wil afremmen, daar actief beleid voor zal moeten voeren.

De kern van de missie van de Vereniging voor Limburgse Dialect- en Naamkunde is het uitvoeren dan wel begeleiden van dialectonderzoek en het verspreiden van de resultaten daarvan, in eerste instantie in Nederlands en Belgisch Limburg.[1] Binnen het speelveld van Limburgse dialectorganisaties is onze rol dus een fundamentele en adviserende: wij leveren wetenschappelijke beschrijvingen en verklaringen van de aard en het gebruik van de Limburgse dialecten en van de plaats- en persoonsnamen in Limburg, vanaf de vroegste middeleeuwen tot heden. De VLDN ziet zich als leverancier van betrouwbare informatie en als natuurlijke partner in het "toegepast wetenschappelijk onderzoek" waarvan sprake is op p.8 in de kadernota, en draagt actief bij aan het onderzoek op "verschillende universiteiten in Nederland en Europa."

De resultaten van ons onderzoek verspreiden wij door middel van ons jaarlijkse congres, dat steeds in een andere Limburgse plaats wordt gehouden; in papieren en elektronische publicaties; door onderwijs tijdens kadercursussen voor docenten in het onderwijs; door gratis advies aan auteurs van dialectwoordenboeken en -grammatica's; door andere ad hoc activiteiten. De maatschappelijke activiteiten van de VLDN passen daarom exact binnen een van de hoofddoelstellingen van de kadernota, nl. de Verankering van de positie van het Limburgs in de Limburgse samenleving.

Statutair zijn onze doelstellingen:

- Het opwekken van belangstelling voor en het aanmoedigen van dialectologisch en naamkundig onderzoek over het Limburgssprekende gebied;
- de verspreiding en popularisering van wetenschappelijke kennis inzake dialectologie en naamkunde;

[1] Zie in het jaarboek in bijlage (p. 96 e.v.) de lijst van onze meer dan 130 publicaties sinds 1975 en het overzicht van onze voorbije congressen.

- de verwerving van inzicht in de geografische opbouw van het Limburgse dialectlandschap;
- de verwerving van de kennis van de aard en kenmerken van de Limburgse dialecten;
- de verspreiding van kennis van de geschiedenis van Limburg en van de Limburgse dialecten;
- de verspreiding en popularisering van wetenschappelijke kennis over de taalkundige kenmerken van de Limburgse dialecten en namen;
- de verspreiding en popularisering van wetenschappelijke kennis over de geografische variatie inzake dialectkennis.

2. Wat gaat uw organisatie doen om datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisatie/activiteiten als voor provinciaal beleid) en wat heeft u daarvoor nodig?

<u>Wat de VLDN zal doen</u>

De VLDN ziet voor zichzelf een rol weggelegd bij alle drie in de kadernota genoemde hoofdpunten:

1. *Vergroting van zichtbaarheid van en kennis over het Limburgs*. De VLDN heeft veel expertise in huis over de regionale variatie binnen het Limburgs, en kan daarom adviseren bij het opstellen van taalpromotiemateriaal (spreek- en luistercursussen) die op specifieke doelgroepen (jong, ouder), en vooral op specifieke regio's zijn toegesneden. Bij het actief bevorderen van een positieve waardering van het Limburgs hoort ook het wegnemen van vooroordelen over de functionaliteit van het dialect ten opzichte van de standaardtaal; ook hierover kunnen wij het publiek informeren. Bij het publiek leven vaak vragen over de geschiedenis en ontwikkeling van het dialect, onderwerpen waarover de VLDN bij uitstek onderzoek verricht.

2. *Meer aandacht voor het Limburgs in het onderwijs*. De kadernota rept van tweetalig onderwijs aan eerste taalleerders (kinderen), en van de taaloverdracht aan oudere generaties. In beide gevallen moet cursusmateriaal worden ontwikkeld en moeten docenten bijgeschoold worden over het gebruik van en het onderwijs over het dialect. De VLDN heeft enkele jaren geleden al mee-gewerkt aan een kadercursus Limburgs. Ook hier zien wij onze adviserende rol op basis van wetenschappelijke expertise, en werken we graag actief mee aan scholingsprojecten.

3. *Een professionelere taalinfrastructuur opbouwen*. De VLDN is bij uitstek een "vrijwilligersorganisatie met ambities op het terrein van de regionale taal." Wij hebben altijd intensief samengewerkt met o.a. Veldeke, de streektaalfunctionaris en de 'Raod veur 't Limburgs', en zetten dat graag voort bij de vorming van een 'Hoes veur 't Limburgs'. Wij werken graag mee aan de ontwikkeling van nieuwe digitale producten in en over het Limburgs. Vooral bij het "recht doen aan de verscheidenheid van het Limburgs" zien wij daarbij een taak voor ons weggelegd.

Eigen activiteiten, concreet

Een belangrijke meerwaarde van onze organisatie is het grensoverschrijdende karakter ervan. Omdat de Limburgse dialecten niet aan de grens ophouden, vinden onze jaarlijkse congressen afwisselend in Nederlands en Belgisch Limburg plaats. Het congres is telkens gewijd aan de dialecten, namen en de geschiedenis van de congresplaats of -streek. Op deze manier worden *alle* Limburgssprekende plaatsen, ook de kleinere, op den duur onder de loep genomen. Lokale deskundigen en andere belangstellenden worden tot medewerking aangezocht of aangemoedigd.

De vereniging tracht het hele jaar door tussen zijn leden een onderzoeks-dynamiek gaande te houden. Het bestuur begeleidt via zijn secretariaat jonge of andere beginnende onderzoekers (studenten taalkunde met belangstelling voor dialect) door hun een aangepaste dienstverlening aan te bieden.

Concreet opgesomd zijn onze eigen activiteiten:

- ons jaarlijkse congres, dat steeds in een andere Limburgse plaats wordt gehouden,
- het papieren jaarboek,
- elektronische publicaties,
- onderwijs tijdens kadercursussen voor docenten in het onderwijs,
- gratis advies aan auteurs van dialectwoordenboeken en -grammatica's,
- samenwerking met wetenschappelijke instituten in Maastricht, Nijmegen, Leiden, Leuven en elders, die zich met theoretisch en toegepast onderzoek naar het Limburgs bezighouden.

Benodigde middelen

Voor onze jaarwerking hebben wij gemiddeld een bedrag van ca. € 4500 nodig, dat besteed wordt aan de organisatie van het jaarlijkse congres, de publicatie van de congresakten, en de materiaalkosten van de 4 à 5 jaarlijkse bestuursvergaderingen. In de afgelopen decennia verkregen wij steeds 1/3 van dat bedrag via de ledenbijdragen, 1/3 van de provincie Belgisch Limburg en 1/3 van Nederlands Limburg.

Vanaf 2015 hebben wij een negatieve subsidiebeschikking van de Nederlandse provincie Limburg ontvangen, hetgeen stilaan echt begint te wegen. De Vereniging wenst er nogmaals op te wijzen dat met een bedrag van max. € 1500 van Nederlands-Limburgse kant een groot katalysatoreffect gegenereerd kan worden.

3. Wat gaat uw organisatie doen om samen met anderen datgene wat in de kadernota genoemd wordt tot uitvoering te brengen (zowel voor uw eigen organisatie/activiteiten als voor provinciaal beleid) en wat heeft u daarvoor nodig?

We beschouwen het als onze missie om jaarlijks op een nieuwe plek in Nederlands dan wel Belgisch Limburg een wetenschappelijk dialect- en naamkundig congres te blijven organiseren, bij voorkeur in nauwe samenwerking met een lokale erfgoedvereniging. De sprekers en onderzoekers recruteren we vnl. uit de streek, uit academici en in laatste instantie uit de eigen expertenkring. Bij voorrang krijgen jonge dialectonderzoekers op onze congressen een forum, maar de wetenschappelijkheid van het gevoerde onderzoek is onze eerste zorg.

We beogen dus een productieve voortzetting van de werkwijze die al de eerder vermelde resultaten heeft opgeleverd. Daarbij is in het verleden vaak samengewerkt met:

- universiteiten en onderzoeksinstellingen: Meertens Instituut (Amsterdam), KU Leuven, Universiteit Keulen, Universiteit Maastricht, Universiteit Tilburg, Institut für Rheinische Landeskunde und Regionalgeschichte (Bonn), Radboud Universiteit Nijmegen, Universiteit Leiden (o.a. UD historische taalkunde Nederlands),
- Veldeke-Limburg (verscheidene afdelingen),
- heemkundeverenigingen in Nederlands & Belgisch Limburg,
- plaatselijke geschiedkundige kringen in Limburg,
- vzw Variaties, koepelorganisatie voor dialecten en oraal erfgoed,
- Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren.

We zullen ook in de toekomst per locatie steeds weer blijven samenwerken met lokale of regionale organisaties, universiteiten en onderzoeksinstellingen.

Om deze opdracht ook in de toekomst te kunnen blijven vervullen, is ten minste een voortzetting nodig van de middelen voor congresorganisatie en interne organisatie zoals vermeld onder punt 2 (€ 4500 in totaal, met daarin € 1500 van Nederlands Limburgse kant). Om de additionele activiteiten financieel mogelijk te maken (zoals de onder 2. vermelde bijscholing docenten, medewerking digitale producten, enzovoort) is natuurlijk extra financiering noodzakelijk.

4. Hoe ziet u de rol van TaLeP en de *Raod veur 't Limburgs*?

a. TaLeP

In het Taal- en LetterenPlatform, dat ontstaan is op verzoek van deputé Koopmans, komen vertegenwoordigers van beide talenorganisaties in Nederlands Limburg (Limburgs en Nederlands) bij elkaar. Tot nu toe wordt er in de vergadering van TaLeP vooral gesproken over kwesties die de Nederlands-Limburgse overheid aan de orde heeft gesteld.

De VLDN vindt de rol van TaLeP belangrijk, ook al omdat er aanvullingen en wijzigingen kunnen worden besproken op de regelingen vanuit de provincie, die dan als advies worden aangeboden. Dat biedt de mogelijkheid om het provinciaal beleid nog beter af te stemmen op wat er leeft in de provincie, en het zal ongetwijfeld veel leermomenten opleveren voor de verschillende betrokken organisaties.

De VLDN is tot nu toe de enige organisatie die niet door het Nederlands-Limburgs provinciaal bestuur gesubsidieerd wordt. De kwestie of de VLDN subsidie zou behoren te ontvangen, is in TaLeP verschillende keren aan de orde geweest. Volgens onze informatie overheerst bij het platform de opvatting dat die subsidiëring er zou moeten zijn. Een van de evidente redenen daarvoor is het binationale karakter van de VLDN, waardoor het TaLeP op die manier ook een antenne in Belgisch Limburg zou hebben.

b. De *Raod veur 't Limburgs*

Met de *Raod veur 't Limburgs* werkt de VLDN al sinds jaren samen, niet alleen in de zin dat er leden en oud-bestuursleden van VLDN tot de *Raod* behoren, maar ook al omdat wij ons jaarlijkse congres altijd in samenwerking met (de lokale afdelingen van) Veldeke-Limburg in Nederland en in België organiseren. Alle leden van Veldeke worden altijd uitgenodigd voor deelname aan ons congres.

In Nederlands Limburg komen de vertegenwoordigers in de *Raod* uit de kringen van Veldeke; in Belgisch Limburg bestaat een dergelijke raad die gesprekspartner is van de provincie niet. De reden daarvan is, dat de erkenning volgens het handvest van de Europese Unie een landelijke regeling vereist; deze heeft in Belgisch Limburg niet plaatsgevonden.

De VLDN vindt de *Raod* als gesprekspartner van de provincie zeer belangrijk. Zij zou het als winst beschouwen als er ook inter-Limburgs overleg zou zijn over belangrijke kwesties en ook over subsidiëring.

Bestuur van de VLDN
sept. 2018